

חג הפסח – יצירת עם ישראל

בפרוס חג הפסח, שבו נוצר עם ישראל, אנו צריכים להחדיר לתוך לבנו ידיעה זו, מה היא המציאות והמהות שלנו. שאין אנו אומה כשאר גויי הארץ ומשפחות האדמה, שכל ההתחברות ביניהם היא רק אמצעי כדי שכל יחיד ויחיד ישיג את רצונו, אלא אדרבא, אנו 'גוי אחד בארץ' שיש לנו אחדות גמורה ואמיתית, שכולנו יש לנו מטרה אחת ומיוחדת, ורק אם נתחבר יחד בשלימות נזכה למלא את התפקיד שלנו.

השקפת היהדות על קורות העולם

עצת ה' היא תקום

אחד מיסודות האמונה שיכולים ללמוד מההגדה של פסח הוא, שכל קורות העולם, כל ההיסטוריה של המין האנושי, כל דברי המלכים ומלחמותיהם, אין בהם שום מקרה, אלא הכל הוא התוכנית של הקב"ה להביא את העולם אל יעודו. וכמו שמשחקים ילדים בחיילי משחק, כך הקב"ה משחק עם כל באי עולם, כולם נתונים בידו לעשות בהם כרצונו, וכל מה שנעשה הוא רק שהעולם יגיע אל תכליתו.

ואקח את אביכם

הרי אומרים בהגדה "מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו", והרמב"ם (פ"א הל' עבודה זרה) מפרש שאף אברהם אבינו היה עובד עבודה זרה עם הוריו ומשפחתו. "ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו", והיינו שלא יצאנו מזה בעצמנו, אלא הקב"ה קירב אותנו.

"שנאמר - ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ויעבדו אלהים אחרים" (יהושע כד, ב). הנה זו הפעם היחידית בתנ"ך שאנו מייחסים עצמנו לתרח. בעצם תרח לא נחשב כאחד מ'אבותינו'. כאשר הקב"ה אמר לאברהם "לך לך וגו' ומבית אביך" מכאן ואילך הופקע אברהם מבית אביו, ונעשה גר שדינו כקטן שנולד ואין לו יחס עם הוריו. אולם כאן

הפסוק אומר "ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם", כי קודם שבחר הקב"ה באברהם, הוא היה בן לאביו, עובד עבודה זרה כמותו.

ואז כתוב (שם פסוק ג): "ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר" - הקב"ה לקח את אברהם ובחר בו, "ואולך אותו בכל ארץ כנען וארבה את זרעו" - הקב"ה הרבה והגדיל אותו, "ואתן לו את יצחק" - הקב"ה נתן לו את יצחק. הפסוק מדגיש שכל מה שאירע עם אברהם אבינו, היה מעשי ה' שפעל כדי לקיים התוכנית שלו.

ויהושע ממשיך בדבר ה' (שם פסוק ד): "ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו, ואתן לעשו את הר שעיר לרשת אותו, ויעקב ובניו ירדו מצרים". כל זה חלק מעצת ה', שנתן לעשיו את שעיר ושלח יעקב ובניו למצרים, כי כל זה הוא כדי לקדם את העולם אל היעוד הגדול.

והיינו, שחלק גדול מהבאת העולם אל תכליתו הוא, שהקב"ה בחר בבני ישראל להיות העם שעל ידיהם יגיע העולם אל מטרתו. יש לנו שליחות ותפקיד, וכל מאורעות העולם ותולדותיו, כולם סובבים אותנו.

שנאת האומות לישראל

והנה רבים ראו גם תמיהו על התופעה הבלתי מובנת של שנאת אומות העולם לבני ישראל. אמנם אחת מהסיבות שלה היא, שהם מרגישים דבר זה בעומק לבם, שכל הבריאה כולה סובבת אותנו, ושעליהם להיות כפופים לנו, ואין להם קיום נצחי מצד עצמם. כי עיקר תכלית העולם היא להגיע לעולם הבא, והם שייכים רק לעולם הזה, שהוא עולם חולף שסופו לאבד. ודבר זה מעורר שנאה בלבם ודוחף אותם ללחום בבני ישראל. ועוד נבאר בזה לקמן בע"ה.

הרי אנו ובנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים

הרי אומרים בהגדה "אילו לא הוציא הקב"ה אותנו משם, הרי אנו ובנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים". וידועה הקושיא, הרי כמה אומות היו במשך הדורות שהיו משועבדים ויצאו לחירות, ולמה נאמר שאנו היינו נשארים בשעבוד מצרים.

אמנם הן הן הדברים, דכיון דכל מאורעות העולם נעשות בשביל ישראל - או לנסות אותם או לטובתם, לכן אילו לא הוציא הקב"ה את ישראל ממצרים, היו נשארים שם לעולם ועד. כי הסיבה היחידה של כל מה שקורה בעולם, היא בשביל ישראל.

תולדות אמריקה

אחת מן הדוגמאות לזה היא הגלות שאנו נמצאים בו עכשיו. ידוע שרבי חיים מוואלאז'ין אמר ברוח קדשו, שאמריקה תהיה התחנה האחרונה של התורה קודם ביאת משיח. והיינו, שחלק מהתוכנית של הקב"ה להביא את העולם ליעודו הוא שבני ישראל צריכים לעבור גלות במדינה זו. ואם כן יש לנו להתבונן בתוכן ענינה של גלות זו ומה צריכים ליקח ממנה.

ומתחילה יש לנו לעמוד על כך, שאף על פי שהיום המציאות של מדינת אמריקה היא דבר המובן מאליו, אבל לפני יותר מחמש מאות שנה, לא ידעו כלל שיש מקום זה, לא היה מצוייר כלל על מפת העולם. מעט אנשים היו גרים פה, אבל שאר בני העולם לא היו יודעים מהם כלל.

ואפילו אחרי שנודע, היתה נסיעה ארוכה לבוא לכאן, ורוב בני אדם שבאו להתיישב כאן מתו, ואלו שנשארו עברו עליהם דברים נוראים עד מאד, ומכל מקום באו כאן במסירות נפש. והטעם שהיו מוכנים לעמוד בכל הקשיים האלו, מפני שהיו רוצים להיות חפשיים - מן הממשלה והמלכות ששלטו אז, הם רצו לחיות חייהם כפי רצונם ודעתם.

וזהו היסוד שמדינה זו מושתתת עליו - להיות חפשי, שלא יהיה האדם כפוף לשום דבר. ומזה נשתלשל הדבר עד שמרדו במלך אנגליה ונעשית מדינה חפשית, שלא היתה דוגמתה בשום מדינה שבעולם, דהיינו, מדינה בלי מלך, שכל כח הממשלה הוא ביד העם. זה היה רעיון חדש שלא היה לפניו. לעולם היה מלך למדינה, והממשלה בידו, ואנשי המדינה היו כפופים לו. וכאן קבעו מדינה חפשית - בלי מלך. וחלק מהחפשיות הזו היה - חפשיות של דת. שכל אחד חפשי לבחור דת כפי רצונו ודעתו.

הנסיון של גלות אמריקה

אולם צריכים לדעת דבר זה היטב, כי היסוד של מדינה זו הוא גם כן היסוד של הגלות שאנו נמצאים בה עכשיו. והיינו, שאנו יודעים שהאמת היא שכל מה שנעשה הוא חלק מהתוכנית של הקב"ה. וחלק מעצת ה' הוא, שנמצא עצמנו בגלות, שיתקיים בו נסיון של פריקת עול מלכות שמים.

לבני ישראל יש מלך - הלא הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה. אבל כשאנו גרים במדינה, שכל מציאותה ומהותה היא סתירה למלכות והפקעה ממנה, אז קשה עלינו

לקבל עול מלכות שמים. שהרי כל ענינה של אמריקה הוא, שהאדם יכול לעשות מה שרוצה, כפי חשקו ונטיית רוחו, ומשום כך סיבבה השגחה העליונה שתהא מדינה כזו, שידורו בה חלק גדול מכלל ישראל, כדי לנסות אותם בנסיון זה, שילמדו עצמם לעמוד כנגד רוח המקום ולקבל על עצמם עול מלכות שמים, להיות משועבדים לתורה ומצוותיה, למרות שאינו עולה עם רוח המדינה. והוא נסיון קשה, והרבה ממנו אינם עומדים בו ח"ו.

גזירות ת"ח ות"ט

אולם גם יש במדינה זו הזדמנות מיוחדת, כי מפני החפשיות שלה אנו יכולים להתנהג כפי רצוננו, ולעבוד את ה' מבלי שום מפריע מאת המלכות והממשלה. ויש לציין, שימי בניינה של מדינה זו, היו באותן שנים שהיה קשה מאד ליהודים באירופה. הרי גזירת ת"ח ות"ט, שבה נהרגו מאות אלפים מאחינו בני ישראל, היו בשנת 1648-49 למספרם, שנים שבהם היה היישוב במדינה זו הולך ונבנה. הרי שבאותה שעה שהיו רדיפות במקום אחד, הקב"ה היה עוסק להכין מקום לגלות אחרת.

וגם מההריגות של גזירות ת"ח ות"ט יש ללמוד את היסוד הנ"ל, שכל מקרי העולם הם מכוונים אך ורק לכלל ישראל. הנה כפי הנראה פרצה מלחמה בין האוקריינים והפולנים, ולא היתה שייכת להיהודים כלל, ודרך אגב יצאו ממנה אסונות נוראים לכלל ישראל. אבל כשמביטים בהשקפת התורה אז מבינים שאדרבא, כל סיבת המלחמה היתה רק כדי להביא פורעניות על ישראל.

והשקפה יסודית זו צריכים אנו ללמוד מתוך ההגדה - שכל קורות העולם הם רק בשביל ישראל.

